

Àfrica, encara

JOAN FRANCESC MIRA

Fa anys i anys, i un bon grapat de dècades, que sembla que tot Àfrica és un immens desastre inacabable, que a penes apareix als diaris i a les televisions. Només de tant en tant, quan l'horror és excessiu o ens pareix insòlit. Tota l'Àfrica que piadament o racistament en diem Subsahariana per no dir Àfrica Negra (com assumint que "negre" és concepte inferior, i per això no el volem gastar...). En altres llocs i ací mateix he escrit més d'una vegada sobre l'escàndol i la tragèdia d'Àfrica, que jo estime tant, i mai no n'he tret cap ressò: és parlar en el buit, per al buit. Sovint fa l'efecte que Àfrica no té gens d'interès, si no és per als membres d'alguna ONG, per als documentals sobre animals salvatges i sobre infants que es moren de gana amb els ulls plens de mosques. Ara mateix les notícies d'Àfrica són terribles, com tantes vegades, i no en fa cas ningú, com sempre. Notícies sobre l'autodestrucció del Sudan del Sud, on grans ètnies o tribus, com els dinka i els nuer (protagonistes de monografies clàssiques dels grans antropòlegs britànics) s'exterminen implacablement, no a colps de llança com feien abans, sinó amb kalàixnikovs molt més mortífers. Notícies de noves amenaces de fam a Etiòpia on, després del règim destructiu i marxista de Haile Mariam, les coses començaven a anar bé. O mostres diverses del desastre de Zimbabwe, país que conec personalment una mica i que hauria pogut funcionar sense un dictador boig i sense destruir la minoria europea. O del desastre còsmic de Nigèria, on els xicots fanatitzats per l'islamisme violent de Boko Haram competeixen en destruccions, assas-

sinats i violacions amb els seus companys de fe de l'Orient Mitjà. O de Guinea Equatorial, que també conec, on el petroli només ha servit per alimentar la dictadura implacable i la cleptocràcia com a forma de vida. No és només l'autodestrucció de societats senceres, l'infern de la misèria, la sida, els polítics brutals, els exèrcits convertits en sangoneres, la violència omnipresent, l'absència d'una mínima civilitat que faria possible algun avanç. Fa anys que les tribus del nord-est del Congo es maten entre elles per antigues venjances, per terres i ramats, pels metalls rars o pel que siga, i el món sencer està molt ocupat, justament indignat, per la catàstrofe de Síria, pels avanços i les reculades del nou califat del Daesh, pel perill cert de fanàtics suïcides a Europa, per Venèçuela, pel futur de la Unió Europea, pels disbarats que amolla cada dia Donald Trump, pel conflicte insoluble d'Israel i Palestina, pels refugiats que acol·lim o no acollim a Europa, o pel que siga: coses molt dignes de preocupació, certament. Però d'Àfrica no s'ocupa ningú.

«COM ARA MATEIX, QUE NINGÚ PENSA EN ÀFRICA: ESTEM MASSA OCUPATS EN AFERS MÉS IMPORTANTS. I LA NOSTRA CONSCIÈNCIA, BEN TRANQUIL·LA. PENSAR-HI ÉS COMPLICAT, INTERVENIR ÉS DIFÍCIL. DEIXEM-HO CÓRRER, DONCS, DEIXEM QUE ES MOREN O ES MATEN»

Sobre les desgràcies d'Àfrica no hi ha ni conferències internacionals, ni alta diplomàcia viatgera, ni gairebé res de res, com si la vida de centenars de milions de persones (els veiem realment com a persones?, com a iguals que nosaltres?: té el mateix valor informatiu i emocional la mort d'un europeu que la mort d'un africà, és a dir, d'un "negre"?) ens importara en realitat ben poc, com si allò fora la tenebra exterior, un altre món que no és cosa nostra. No era cosa nostra, posem per cas, el Congo, un immens territori, que fa poc més d'un segle explotaven sense misericòrdia traficants de marfil i de fusta, en benefici, entre altres, del rei Leopold de Bèlgica. Un territori sense sentit com a país o Estat (com tants altres d'Àfrica), que els belgues abandonaren quan administrar-lo costava ja més que el benefici que en podien traure. I que a partir d'aquell moment ha estat la història d'una catàstrofe sense paliatius. Ho conec una mica: tinc amics que hi han viscut molts anys. Hi havia mines, interessos poderosos, intervenció dels soviètics i dels americans, Lumumba assassinat, les guerres d'ells entre ells, el sergent Mobutu convertit en una mena d'emperador grotesc, acomboiat pels xinesos i pels russos, manipulat pels nord-americans, espoliant el país fins a extrems inconcebibles (el luxe obscè en què vivia, l'exèrcit innoble, els palaus, les presons, la tortura i l'assassinat dels adversaris, els milers de milions de dòlars que es va endur). Deixà un país de selva, sense carreteres, sense res, tornant lentament a la pobresa primitiva. Els europeus, mentrestant, miràvem cap a un altre costat. Com ara mateix, que ningú pensa en Àfrica: estem massa ocupats en afers més importants. I la nostra consciència, ben tranquil·la. Pensar-hi és complicat, intervenir és difícil. Deixem-ho córrer, doncs, deixem que es moren o es maten. Uns milions més o menys de morts a l'Àfrica no interferiran mai en les nostres eleccions, mai no eixirem, per ells, als carrers i a les places d'Europa.